

Stanovisko SKAV:
Jednotná přijímací zkouška
– čas na změnu!
(květen 2021)

Jednotná přijímací zkouška (dále jen JPZ) má za sebou nyní již pětiletou historii. Je proto čas zhodnotit její účelnost v rámci českého vzdělávacího systému a zvážit její roli v návaznosti na probíhající reformy školství v čele s implementací Strategie 2030+.

JPZ jako taková je nyní jednoznačně jedním z uzlových bodů při přechodu ze základního na střední školství a ukazuje se, že značně ovlivňuje výuku především v posledních ročnících ZŠ. Platí to i přesto, že nejde o zkoušku, která by měla ověřovat dosažený stupeň vzdělání, jako je tomu například u maturitní zkoušky.

Jsme přesvědčeni, že reflexe této zkoušky je nutná, ne-li klíčová. Navrhujeme proto zásadním způsobem přehodnotit vnímání přijímacího řízení na střední školy a reflektovat aktuální vzdělávací trendy a potřeby. Níže uvádíme stručně naše hlavní doporučení.

Nechme přijímací zkoušky co nejvíce v kompetenci jednotlivých škol

Zkouška z našeho pohledu nemá být „jednotná“ pro všechny typy středních škol, a to aktuálně ve složení Test z matematiky a Test z českého jazyka. Důvodem je hlavně nastavení Rámcových vzdělávacích programů (RVP), které se liší v závislosti na oboru středního vzdělávání, a v případě jednotlivých středních škol pak i jejich Školních vzdělávacích programů (ŠVP).

Škola dobře pracující se svým ŠVP si jej vytváří tak, aby reflektovala své zaměření, například umělecké, technické nebo jinak specializované. Zároveň si stanovuje profil žáka, o kterého usiluje při přijímacím řízení, a rovněž i profil absolventa. Zde je patrné, že právě jednotnost přijímací zkoušky a váha jí udělená (tedy 60 % z celkového výsledku) jde proti smyslu diverzity RVP pro střední školy a tvorby vlastního ŠVP střední školy, když ta si v rámci přijímacího řízení nemůže vybrat například budoucího skvělého hudebníka, zdravotní sestru nebo řemeslníka, ale z větší části musí při přijímacím řízení zohlednit výsledky testů pouze ze dvou předmětů, které ne nutně musejí se zaměřením konkrétní školy souviset.

Navrhujeme:

- ➔ **Ponechat volitelnost jednotné přijímací zkoušky v rámci přijímacího řízení, jak tomu je kvůli epidemii v letošním roce (2021).**
- ➔ **Váhu přisuzovanou jednotné přijímací zkoušce ponechat rovněž v kompetenci ředitelů škol.**

Zajistěme, aby jednotné přijímací zkoušky odpovídaly platným vzdělávacím dokumentům a strategiím

Aktuálně ve vzdělávacím procesu pracujeme především s konceptem Rámcových vzdělávacích programů (RVP), které v nedávném období v základním vzdělávání prošly takzvanou malou revizí. Rámec pro základní vzdělávání se zaměřuje nejen na takzvanou tvrdé znalosti a dovednosti, ale také hodně pracuje s konceptem klíčových kompetencí a sociálních dovedností. Podobně i Strategie vzdělávací politiky 2030+ jednoznačně zaměřuje vzdělávání více na získávání kompetencí potřebných pro aktivní občanský, profesní a osobní život (viz strategický cíl 1). Vzhledem k faktu, že v základním školství máme takto nastavené cíle vzdělávání a strategické dokumenty, tak přijímací zkoušky z nich vycházející je v jejich celistvosti mají reflektovat.

Navrhujeme:

- ➔ Upravit legislativu stanovující formát a obsah jednotných přijímacích testů tak, aby korespondoval s RVP pro základní vzdělávání a směřoval k plnění Strategie 2030+.
- ➔ Jednotné přijímací testy upravit tak, aby reflektovaly nejen učivo (viz vyhláška o přijímacím řízení ke střednímu vzdělávání č. 353/2016 Sb.), ale také kompetence začleněné v RVP.

Nabídněme školám metodickou (a jinou) podporu při tvorbě vlastních kvalitních přijímacích zkoušek

Kromě státem vytvořených testů školy mohou více využít potenciál dalších nástrojů přijímacího řízení, jako jsou ústní pohovory, práce s portfolii, představení vlastní práce žáků hlásících se na konkrétní obor atd., kde uchazeči mohou například zdůvodnit volbu daného oboru a školy. Proces tvorby takového přijímacího řízení je ale bezesporu složitý.

Školy potřebují podporu v této oblasti a celkově i možnost nastavit své přijímací řízení ve vztahu k RVP ZV a své představě o uchazeči tak, aby vyváženost testovací složky a dalších částí dobře korespondovala právě nejen se znalostními, ale i dovednostními složkami či kompetencemi uvedenými v RVP ZV. Zde se nabízí využít zkušeností tvůrců testových úloh CERMAT a existujících nástrojů (např. PISA) či v rámci státem certifikovaných DVPP podpořit cíleně pedagogy a jednotlivé střední školy.

Navrhujeme:

- ➔ Poskytnout školám cílenou a systematickou podporu při tvorbě vlastního přijímacího řízení.
- ➔ Ponechat státu kontrolu přijímacího procesu jednotlivých škol dle stanovených legislativních dokumentů, aby byla garantována kvalita přijímacího řízení.

Členské organizace SKAV podepsané pod tímto prohlášením:

Aisis, Asociace domácího vzdělávání, Asociace malých inovativních škol, Asociace waldorfských škol, Česká odborná společnost pro inkluzivní vzdělávání, Česká středoškolská unie, Expertní komora kariérového poradenství, JA Czech, JOB, Jules a Jim, Mezinárodní cena vévody z Edinburghu, NaZemi, Otevřeno, Post Bellum, Síť středisek ekologické výchovy Pavučina, Step by step ČR, TEREZA - vzdělávací centrum, Učitelská platforma

